

Czy różnica wieku między małżonkami ma wpływ na przyczyny rozkładu pożycia małżeńskiego?

Streszczenie

Przesłanką rozwodu jest trwały i zupełny rozkład pożycia małżeńskiego. Z żądaniem rozwodu może wystąpić każdy z małżonków. O rozwodzie orzeka sąd po przeprowadzeniu procesu. Celem artykułu jest odpowiedź na pytanie, czy różnica wieku między małżonkami ma wpływ na przyczyny rozkładu pożycia małżeńskiego, a jeżeli tak, to jaki jest to wpływ. Zastosowanym w artykule narzędziem badawczym jest test niezależności chi-kwadrat. Wnioski z przeprowadzonej analizy są następujące: 1) Niedochowanie wierności małżeńskiej jako przyczyna rozkładu pożycia małżeńskiego pojawia się relatywnie częściej, gdy rozwodzący się małżonkowie są w zbliżonym wieku lub ewentualnie żona jest starsza od męża. Natomiast powód ten pojawia się względnie rzadko, gdy mąż jest starszy od żony. 2) Stosunkowo najczęściej problem alkoholowy dotyka małżeństw, w których mąż jest starszy od żony. 3) Z powodu nagannego stosunku do członków rodziny najwięcej rozpada się małżeństw, w których mąż jest znacznie starszy od żony.

Słowa kluczowe: test niezależności chi-kwadrat, case study

Polski system prawny przewiduje możliwość rozwiązania małżeństwa na drodze prawnej poprzez rozwód. Zgodnie z Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym przesłanką rozwodu jest trwały i zupełny rozkład pożycia małżeńskiego¹. Z żądaniem rozwodu może wystąpić każdy z małżonków. O rozwodzie orzeka sąd po przeprowadzeniu procesu. Aby stwierdzić, czy nastąpił trwały i zupełny rozkład pożycia między małżonkami, sąd bada, czy istnieje między nimi więź uczuciowa, fizyczna i majątkowa, a jeżeli nie istnieje, to od jak dawna.

Jednakże mimo zupełnego i trwałego rozkładu pożycia sąd nie udzieli rozwodu, jeżeli wskutek niego ucierpiałoby dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków albo jeżeli z innych względów orzeczenie rozwodu byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (Art. 56 §2 k.r.o.). Rozwód nie jest również dopuszczalny, jeżeli żąda go małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia, chyba że drugi małżonek wyrazi zgodę na rozwód albo że odmowa jego zgody na rozwód jest w danych okolicznościach sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (Art. 56 §3 k.r.o.).

Małżonek pragnący zakończyć związek przez rozwód musi skierować pozew do właściwego sądu. Pozew powinien zawierać uzasadnienie z podaniem przyczyn, dla których powód występuje o rozwód. Sąd sprawę rozwodową rozpoznaje na rozprawie. Przesłuchanie małżonków jest obowiązkowe. W toku procesu strony mogą zgłaszać wszelkie dowody takie jak zeznania świadków, opinie biegłych, dokumenty.

Rozstrzygnięcie sądu zapada w formie wyroku. Z chwilą uprawomocnienia się wyroku, ustaje uprzednio zawarty związek małżeński. W wydanym orzeczeniu sąd zobowiązany jest wskazać, czy i który z małżonków ponosi winę za rozkład pożycia. Może od tego odstąpić

¹ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

jedynie na zgodne żądanie małżonków (Art. 57 §2 k.r.o.). Zaniechanie orzekania o winie przez sąd ma takie same skutki, jak gdyby żaden z małżonków nie ponosił winy.

Brak orzeczenia o winie ma istotne znaczenie w odniesieniu do obowiązku alimentacyjnego w stosunkach między rozwiedzionymi osobami, bowiem małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego (Art. 60 §1 k.r.o.). Z kolei jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, wówczas sąd na żądanie małżonka niewinnego może nakazać, że małżonek winny obowiązany będzie przyczynić się w odpowiednim zakresie do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku (Art. 60 §2 k.r.o.). Natomiast małżonek uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia w ogóle nie może żądać alimentów od drugiego małżonka. Orzeczenie o winie nie ma oczywiście wpływu na obowiązek płacenia alimentów na rzecz dzieci.

Obowiązek płacenia alimentów byłemu małżonkowi wygasa w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa. Jednakże gdy zobowiązanym jest małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, obowiązek ten wygasa także z upływem pięciu lat od orzeczenia rozvodu, chyba że ze względu na wyjątkowe okoliczności sąd, na żądanie uprawnionego, przedłuży ten pięcioletni termin (Art. 60 §3 k.r.o.).

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego liczba rozwodów w latach 2000 – 2011 kształtowała się następująco: **42,8 tys.** w 2000 r., **45,3 tys.** w 2001 r., **45,4 tys.** w 2002 r., **48,6 tys.** w 2003 r., **56,3 tys.** w 2004 r., **67,6 tys.** w 2005 r., **71,9 tys.** w 2006 r., **66,6 tys.** w 2007 r., **65,5 tys.** w 2008 r., **65,3 tys.** w 2009 r., **61,3 tys.** w 2010 r. i **64,6 tys.** w 2011 r. W 2011 roku rozwody stanowiły aż 31,3% liczby nowo zawartych małżeństw i w **68,4%** przypadków powództwo wносиła żona. Około trzech razy częściej rozwodzili się mieszkańcy miast niż osoby mieszkające na wsi. **27,1%** rozwodów kończyło się orzekaniem o winie i wina zazwyczaj była po stronie mężczyzny².

Najczęstszym powodem rozkładu pożycia małżeńskiego jest niezgodność charakterów. W 2011 r. **26,9%** małżeństw zakończyło się rozwodem wyłącznie z tego powodu, a w przypadku **8,3%** procesów rozwodowych powód ten był podawany jako jeden z wielu. W drugiej kolejności należy wskazać na niedochowanie wierności małżeńskiej – **9,1%** rozwodów było spowodowanych wyłącznie tą przyczyną, a dodatkowe **15,2%** małżeństw rozwiodło się, ponieważ niedochowanie wierności stanowiło jedną z wielu przyczyn rozkładu pożycia małżeńskiego. Wspomnieć należy także o nadużywaniu alkoholu, gdyż **6,0%** rozwodów było spowodowanych wyłącznie tym problemem oraz **14,2%** par rozwiodło się, ponieważ alkohol stanowił jeden z szeregu problemów³.

Postawionym w artykule zadaniem jest odpowiedź na pytanie, czy istnieje zależność między różnicą wieku dzielącą małżonków a występowaniem poszczególnych przyczyn rozkładu pożycia małżeńskiego. W celu znalezienia odpowiedzi na to pytanie wykorzystany

² *Rocznik Demograficzny 2012, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012, s. 240, 242.*

³ tamże, s. 246.

zostanie test niezależności chi-kwadrat. Ten nieparametryczny test istotności może być wykorzystywany do oceny zależności stochastycznej dwóch cech jakościowych, dwóch cech ilościowych, a także dowolnej cechy ilościowej i jakościowej.

Punktem wyjścia do przeprowadzenia testu jest sporządzenie tablicy, której wnętrze stanowią liczebności empiryczne, czyli liczebności zaobserwowane. Tablica ta jest macierzą o r wierszach i s kolumnach, przy czym r oznacza liczbę wariantów pierwszej cechy (X), a s – liczbę wariantów drugiej cechy (Y). Z kolei n_{ij} ($i = 1, 2, \dots, r, j = 1, 2, \dots, s$) to liczba tych obserwacji, dla których cecha X przyjmuje wariant x_i , a cecha Y – wariant y_j .

Sumując osobno każdy wiersz i każdą kolumnę macierzy liczebności empirycznych, otrzymuje się tzw. liczebności brzegowe, które oznaczają się jako $n_{i\cdot}$ i $n_{\cdot j}$. Zachodzą więc równości:⁴

$$n_{i\cdot} = \sum_{j=1}^s n_{ij}, \quad n_{\cdot j} = \sum_{i=1}^r n_{ij}.$$

Jak widać zatem $n_{i\cdot}$ to liczebność brzegowa w wierszu o numerze i , którą uzyskano, dodając wszystkie liczebności znajdujące się w tym wierszu, natomiast $n_{\cdot j}$ to liczebność brzegowa w kolumnie o numerze j , którą obliczono, dodając wszystkie liczebności leżące w tej kolumnie.

Poprawność wykonanych obliczeń można skontrolować sprawdzając, czy suma liczebności brzegowych dotyczących wierszy jest taka sama jak suma liczebności brzegowych z kolumn i równa się liczebności całkowitej n . Czyli:

$$n = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s n_{ij} = \sum_{i=1}^r n_{i\cdot} = \sum_{j=1}^s n_{\cdot j}.$$

Tablica 1 przedstawia schemat macierzy liczebności empirycznych.

Tablica 1. Schemat macierzy liczebności empirycznych

		Warianty drugiej cechy (Y)						$n_{i\cdot}$
		y_1	y_2	...	y_j	...	y_s	
Warianty pierwszej cechy (X)	x_1	n_{11}	n_{12}	...	n_{1j}	...	n_{1s}	$n_{1\cdot}$
	n_{11}	n_{21}	n_{22}	...	n_{2j}	...	n_{2s}	$n_{2\cdot}$

	x_i	n_{i1}	n_{i2}	...	n_{ij}	...	n_{is}	$n_{i\cdot}$

	x_r	n_{r1}	n_{r2}	...	n_{rj}	...	n_{rs}	$n_{r\cdot}$
$n_{\cdot j}$		$n_{\cdot 1}$	$n_{\cdot 2}$...	$n_{\cdot j}$...	$n_{\cdot s}$	n

gdzie:

r – liczba wariantów cechy X ,

⁴ Kot S., Jakubowski J., Sokołowski A., *Statystyka. Podręcznik dla studiów ekonomicznych*, Centrum Doradztwa i Informacji DIFIN, Warszawa 2007, s. 294–295.

s – liczba wariantów cechy Y ,

n_{ij} – liczba obserwacji posiadających i -ty wariant cechy X oraz j -ty wariant cechy Y .

Mając tak przygotowaną macierz liczebności empirycznych, można sformułować hipotezę zerową H_0 , że badane dwie cechy są stochastycznie niezależne, wobec hipotezy alternatywnej H_1 , że występuje stochastyczna zależność między tymi cechami. Aby sprawdzić prawdziwość hipotezy zerowej, na podstawie obliczonych liczebności brzegowych i liczebności całkowitej należy wyznaczyć prawdopodobieństwa brzegowe zgodnie z formułami⁵:

$$p_{i\cdot} = \frac{n_{i\cdot}}{n}, \quad p_{\cdot j} = \frac{n_{\cdot j}}{n},$$

gdzie:

$p_{i\cdot}$ – prawdopodobieństwo, że obserwacja przyjmuje i -ty wariant cechy X ;

$p_{\cdot j}$ – prawdopodobieństwo, że obserwacja przyjmuje j -ty wariant cechy Y .

Z kolei prawdopodobieństwa empiryczne wewnątrz tablicy można obliczyć według wzoru:

$$p_{ij} = \frac{n_{ij}}{n}$$

gdzie:

p_{ij} – prawdopodobieństwo, że obserwacja przyjmuje i -ty wariant cechy X i j -ty wariant cechy Y .

Następnie mnożąc kolejne prawdopodobieństwa brzegowe dotyczące wierszy przez prawdopodobieństwa brzegowe z poszczególnych kolumn, otrzymuje się macierz prawdopodobieństw teoretycznych \hat{p}_{ij} . Obliczone wielkości są hipotetycznymi prawdopodobieństwami, które wystąpiłyby, gdyby hipoteza zerowa była prawdziwa, czyli jeżeliby rozpatrywane cechy X i Y były niezależne. Zatem prawdopodobieństwa teoretyczne wyznacza się je zgodnie ze wzorem⁶:

$$\hat{p}_{ij} = p_{i\cdot} \cdot p_{\cdot j} \text{ przy czym } \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \hat{p}_{ij} = 1, \text{ czyli } 100\%.$$

Toteż treść hipotezy zerowej i hipotezy alternatywnej można formalnie przedstawić następująco:

$$H_0: p_{ij} = \hat{p}_{ij} \text{ przeciwko } H_1: p_{ij} \neq \hat{p}_{ij}.$$

Z kolei poszczególne liczebności hipotetyczne \hat{n}_{ij} , które wystąpiłyby, gdyby spełniony był warunek o niezależności cech, otrzymuje się mnożąc odpowiednie prawdopodobieństwa teoretyczne \hat{p}_{ij} przez liczebność całkowitą n , a więc postępując według wzoru⁷:

$$\hat{n}_{ij} = n\hat{p}_{ij}.$$

⁵ Kukuła K., *Elementy statystyki w zadaniach*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003, s. 196.

⁶ Ostasiewicz S., Rusnak Z., Siedlecka U., *Statystyka. Elementy teorii i zadania*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 1995, s. 264.

⁷ Zaliaś A., *Metody statystyczne*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2000, s. 286.

Porównując elementy macierzy liczebności rzeczywistych n_{ij} z elementami macierzy liczebności teoretycznych \hat{n}_{ij} , należy zdecydować, czy odrzucić hipotezę H_0 na skutek wystąpienia dużych różnic między tymi liczebnościami, czy jednak nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej. Podjęcie decyzji ułatwia zastosowanie statystyki χ^2 , którą przyjmuje się jako syntetyczną miarę odchyień liczebności rzeczywistych od liczebności teoretycznych. Wartość statystyki testowej χ^2 oblicza się zgodnie z formułą⁸:

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - \hat{n}_{ij})^2}{\hat{n}_{ij}}.$$

Statystyka χ^2 , przy założeniu prawdziwości hipotezy H_0 o niezależności cech, ma asymptotyczny rozkład chi-kwadrat o $(r-1)(s-1)$ stopniach swobody. Przyjmuje ona wartości z przedziału $\langle 0, n \min(r-1, s-1) \rangle$. Z budowy jej wynika, że im większe są rozbieżności między liczebnościami empirycznymi n_{ij} i oczekiwanymi \hat{n}_{ij} , tym wyższa jest wartość obliczonej statystyki χ^2 . Statystyka χ^2 jest równa zero, gdy poszczególne liczebności empiryczne i teoretyczne są takie same, a zatem rozpatrywane cechy są stochastycznie niezależne. Z kolei maksymalną wartość równą $n \min(r-1, s-1)$ przyjmuje ona w przypadku zależności funkcyjnej między cechami X i Y ⁹.

Przy podejmowaniu decyzji w teście niezależności chi-kwadrat należy brać pod uwagę jednostronny (prawostronny) obszar krytyczny, który określa nierówność $\chi^2 \geq \chi_\alpha^2$, gdzie χ_α^2 jest wartością krytyczną odczytaną z tablic rozkładu chi-kwadrat dla przyjętego z góry poziomu istotności α i dla $(r-1)(s-1)$ stopni swobody w taki sposób, aby zachodziła relacja $P\{\chi^2 \geq \chi_\alpha^2\} = \alpha$. Obliczoną wartość statystyki testowej χ^2 należy porównać z wartością krytyczną χ_α^2 i jeżeli spełniona jest nierówność $\chi^2 \geq \chi_\alpha^2$, to przy przyjętym poziomie istotności hipotezę H_0 należy odrzucić na korzyść hipotezy H_1 . Oznacza to zatem, że rozpatrywane cechy są zależne. Gdy natomiast zachodzi nierówność $\chi^2 < \chi_\alpha^2$, nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej o niezależności badanych cech.

Postawionym w artykule zadaniem jest sprawdzenie hipotezy o braku związku pomiędzy przyczynami rozpadu pożycia małżeńskiego a różnicą wieku dzielącą małżonków. A zatem weryfikacji będzie podlegała hipoteza H_0 stanowiąca, że przyczyna rozpadu pożycia małżeńskiego jest niezależna od różnicy wieku między małżonkami, wobec hipotezy H_1 , że przyczyna rozpadu pożycia małżeńskiego jest zależna od różnicy wieku między mał-

⁸ Kryszicki W., Bartos J., Dyczka W., Królikowska K., Wasilewski M., 2003, *Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka matematyczna w zadaniach. Część II*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003, s. 104.

⁹ Józwiak J., Podgórski J., *Statystyka od podstaw*, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1995, s. 233.

żonkami. Oczywiście weryfikacja przeprowadzona zostanie za pomocą testu niezależności chi-kwadrat.

Dane stanowiące punkt wyjścia do dalszych badań zebrane zostały w tabelicy 2. Na ich podstawie obliczono prawdopodobieństwa empiryczne, które umieszczono w tabelicy 3. Następnie zakładając stochastyczną niezależność powodów rozpadu małżeństwa i różnicy wieku między małżonkami, obliczone zostały prawdopodobieństwa teoretyczne. Wyniki tych obliczeń umieszczono w tabelicy 4. Z kolei mnożąc wyznaczone prawdopodobieństwa hipotetyczne przez $n = 64\,594$, otrzymano liczebności hipotetyczne, które zamieszczone zostały w tabelicy 5. Mając już wszystkie elementy macierzy liczebności empirycznych n_{ij} i teoretycznych \hat{n}_{ij} , można obliczyć wartość statystyki testowej χ^2 . Rachunki prowadzące do jej oszacowania przeprowadzone zostały w tabelicy 6.

Tablica 2. Liczebności empiryczne (rzeczywiste)

Niedochowanie wierności małżeńskiej	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	1953	4395	4033	1861	524	1820	780	268	93	15727
Nie	5439	12793	13332	6902	2032	5037	2268	840	224	48867
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Nadużywanie alkoholu	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	1273	3340	3794	2001	528	1232	602	225	49	13044
Nie	6119	13848	13571	6762	2028	5625	2446	883	268	51550
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Naganny stosunek do członków rodziny	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	380	942	1033	599	184	326	181	62	23	3730
Nie	7012	16246	16332	8164	2372	6531	2867	1046	294	60864
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Trudności mieszkaniowe	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	97	247	271	144	37	113	56	13	4	982
Nie	7295	16941	17094	8619	2519	6744	2992	1095	313	63612
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Nieporozumienia na tle finansowym	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	547	1227	1296	635	177	526	222	77	20	4727
Nie	6845	15961	16069	8128	2379	6331	2826	1031	297	59867
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Niezgoda charakterów	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	2707	6129	5978	3043	934	2444	1022	374	101	22732
Nie	4685	11059	11387	5720	1622	4413	2026	734	216	41862
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Niedobór seksualny	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	36	58	74	43	6	23	17	9	2	268
Nie	7356	17130	17291	8720	2550	6834	3031	1099	315	64326
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Dłuższa nieobecność	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	217	444	495	244	83	219	84	36	12	1834
Nie	7175	16744	16870	8519	2473	6638	2964	1072	305	62760
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Różnice światopoglądowe	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	43	83	89	32	19	37	18	11	6	338
Nie	7349	17105	17276	8731	2537	6820	3030	1097	311	64256
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Inne	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	139	323	302	161	64	117	66	33	7	1212
Nie	7253	16865	17063	8602	2492	6740	2982	1075	310	63382
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Źródło: Rocznik Demograficzny 2012, GUS, Warszawa 2012, s. 268.

Tablica 3. Prawdopodobieństwa empiryczne (rzeczywiste)

Niedochowanie wierności małżeńskiej	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	3,0%	6,8%	6,2%	2,9%	0,8%	2,8%	1,2%	0,4%	0,1%	24,3%
Nie	8,4%	19,8%	20,6%	10,7%	3,1%	7,8%	3,5%	1,3%	0,3%	75,7%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Nadużywanie alkoholu	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	2,0%	5,2%	5,9%	3,1%	0,8%	1,9%	0,9%	0,3%	0,1%	20,2%
Nie	9,5%	21,4%	21,0%	10,5%	3,1%	8,7%	3,8%	1,4%	0,4%	79,8%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Naganny stosunek do członków rodziny	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,6%	1,5%	1,6%	0,9%	0,3%	0,5%	0,3%	0,1%	0,0%	5,8%
Nie	10,9%	25,2%	25,3%	12,6%	3,7%	10,1%	4,4%	1,6%	0,5%	94,2%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Trudności mieszkaniowe	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,2%	0,4%	0,4%	0,2%	0,1%	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	1,5%
Nie	11,3%	26,2%	26,5%	13,3%	3,9%	10,4%	4,6%	1,7%	0,5%	98,5%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Nieporozumienia na tle finansowym	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,8%	1,9%	2,0%	1,0%	0,3%	0,8%	0,3%	0,1%	0,0%	7,3%
Nie	10,6%	24,7%	24,9%	12,6%	3,7%	9,8%	4,4%	1,6%	0,5%	92,7%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Niezgodność charakterów	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	4,2%	9,5%	9,3%	4,7%	1,4%	3,8%	1,6%	0,6%	0,2%	35,2%
Nie	7,3%	17,1%	17,6%	8,9%	2,5%	6,8%	3,1%	1,1%	0,3%	64,8%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Niedobór seksualny	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%
Nie	11,4%	26,5%	26,8%	13,5%	3,9%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	99,6%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Dłuższa nieobecność	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,3%	0,7%	0,8%	0,4%	0,1%	0,3%	0,1%	0,1%	0,0%	2,8%
Nie	11,1%	25,9%	26,1%	13,2%	3,8%	10,3%	4,6%	1,7%	0,5%	97,2%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Różnice światopoglądowe	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%
Nie	11,4%	26,5%	26,7%	13,5%	3,9%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	99,5%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Inne	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,2%	0,5%	0,5%	0,2%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	1,9%
Nie	11,2%	26,1%	26,4%	13,3%	3,9%	10,4%	4,6%	1,7%	0,5%	98,1%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Źródło: Obliczenia własne na podstawie tablicy 2.

Tablica 4. Prawdopodobieństwa hipotetyczne (teoretyczne)

Niedochowanie wierności małżeńskiej	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	2,8%	6,5%	6,5%	3,3%	1,0%	2,6%	1,1%	0,4%	0,1%	24,3%
Nie	8,7%	20,1%	20,3%	10,3%	3,0%	8,0%	3,6%	1,3%	0,4%	75,7%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Nadużywanie alkoholu	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	2,3%	5,4%	5,4%	2,7%	0,8%	2,1%	1,0%	0,3%	0,1%	20,2%
Nie	9,1%	21,2%	21,5%	10,8%	3,2%	8,5%	3,8%	1,4%	0,4%	79,8%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Naganny stosunek do członków rodziny	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,7%	1,5%	1,6%	0,8%	0,2%	0,6%	0,3%	0,1%	0,0%	5,8%
Nie	10,8%	25,1%	25,3%	12,8%	3,7%	10,0%	4,4%	1,6%	0,5%	94,2%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Trudności mieszkaniowe	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,2%	0,4%	0,4%	0,2%	0,1%	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	1,5%
Nie	11,3%	26,2%	26,5%	13,4%	3,9%	10,5%	4,6%	1,7%	0,5%	98,5%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Nieporozumienia na tle finansowym	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,8%	1,9%	2,0%	1,0%	0,3%	0,8%	0,3%	0,1%	0,0%	7,3%
Nie	10,6%	24,7%	24,9%	12,6%	3,7%	9,8%	4,4%	1,6%	0,5%	92,7%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Niezgodność charakterów	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	4,0%	9,4%	9,5%	4,8%	1,4%	3,7%	1,7%	0,6%	0,2%	35,2%
Nie	7,4%	17,2%	17,4%	8,8%	2,6%	6,9%	3,1%	1,1%	0,3%	64,8%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Niedobór seksualny	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%
Nie	11,4%	26,5%	26,8%	13,5%	3,9%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	99,6%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Dłuższa nieobecność	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,3%	0,8%	0,8%	0,4%	0,1%	0,3%	0,1%	0,0%	0,0%	2,8%
Nie	11,1%	25,9%	26,1%	13,2%	3,8%	10,3%	4,6%	1,7%	0,5%	97,2%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Różnice światopoglądowe	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%
Nie	11,4%	26,5%	26,7%	13,5%	3,9%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	99,5%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Inne	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,2%	0,5%	0,5%	0,3%	0,1%	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	1,9%
Nie	11,2%	26,1%	26,4%	13,3%	3,9%	10,4%	4,6%	1,7%	0,5%	98,1%
Suma	11,4%	26,6%	26,9%	13,6%	4,0%	10,6%	4,7%	1,7%	0,5%	100,0%

Źródło: Obliczenia własne na podstawie tablicy 3.

Tablica 5. Liczebności hipotetyczne (teoretyczne)

Niedochowanie wierności małżeńskiej	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	1800	4185	4228	2134	622	1670	742	270	77	15727
Nie	5592	13003	13137	6629	1934	5187	2306	838	240	48867
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Nadużywanie alkoholu	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	1493	3471	3507	1770	516	1385	616	224	64	13044
Nie	5899	13717	13858	6993	2040	5472	2432	884	253	51550
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Naganny stosunek do członków rodziny	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	427	993	1003	506	148	396	176	64	18	3730
Nie	6965	16195	16362	8257	2408	6461	2872	1044	299	60864
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Trudności mieszkaniowe	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	112	261	264	133	39	104	46	17	5	982
Nie	7280	16927	17101	8630	2517	6753	3002	1091	312	63612
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Nieporozumienia na tle finansowym	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	541	1258	1271	641	187	502	223	81	23	4727
Nie	6851	15930	16094	8122	2369	6355	2825	1027	294	59867
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Niezgodność charakterów	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	2601	6049	6111	3084	900	2413	1073	390	112	22732
Nie	4791	11139	11254	5679	1656	4444	1975	718	205	41862
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Niedobór seksualny	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	31	71	72	36	11	28	13	5	1	268
Nie	7361	17117	17293	8727	2545	6829	3035	1103	316	64326
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Dłuższa nieobecność	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	210	488	493	249	73	195	87	31	9	1834
Nie	7182	16700	16872	8514	2483	6662	2961	1077	308	62760
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Różnice światopoglądowe	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	39	90	91	46	13	36	16	6	2	338
Nie	7353	17098	17274	8717	2543	6821	3032	1102	315	64256
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Inne	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	139	323	326	164	48	129	57	21	6	1212
Nie	7253	16865	17039	8599	2508	6728	2991	1087	311	63382
Suma	7392	17188	17365	8763	2556	6857	3048	1108	317	64594

Źródło: Obliczenia własne na podstawie tablic 2 i 4.

Tablica 6. Poszczególne składniki statystyki testowej c2

Niedochowanie wierności małżeńskiej	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	13,05	10,55	8,99	34,82	15,53	13,57	1,93	0,01	3,24	101,70
Nie	4,20	3,40	2,89	11,21	5,00	4,37	0,62	0,00	1,04	32,73
Suma	17,25	13,95	11,88	46,03	20,53	17,93	2,56	0,02	4,29	134,43

Nadużywanie alkoholu	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	32,34	4,94	23,55	30,26	0,27	16,84	0,30	0,01	3,52	112,02
Nie	8,18	1,25	5,96	7,66	0,07	4,26	0,08	0,00	0,89	28,35
Suma	40,53	6,19	29,50	37,92	0,34	21,10	0,37	0,01	4,41	140,37

Naganny stosunek do członków rodziny	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	5,14	2,57	0,91	17,08	8,98	12,36	0,14	0,06	1,20	48,46
Nie	0,32	0,16	0,06	1,05	0,55	0,76	0,01	0,00	0,07	2,97
Suma	5,46	2,73	0,97	18,13	9,53	13,12	0,15	0,07	1,28	51,43

Trudności mieszkaniowe	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	2,10	0,78	0,19	0,87	0,09	0,74	2,01	0,88	0,14	7,80
Nie	0,03	0,01	0,00	0,01	0,00	0,01	0,03	0,01	0,00	0,12
Suma	2,14	0,80	0,19	0,89	0,09	0,75	2,05	0,89	0,14	7,92

Nieporozumienia na tle finansowym	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,07	0,76	0,50	0,06	0,54	1,17	0,00	0,21	0,44	3,74
Nie	0,01	0,06	0,04	0,00	0,04	0,09	0,00	0,02	0,03	0,30
Suma	0,07	0,81	0,54	0,07	0,58	1,26	0,01	0,22	0,48	4,04

Niezgodność charakterów	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	4,29	1,06	2,90	0,54	1,32	0,40	2,39	0,65	1,00	14,55
Nie	2,33	0,58	1,57	0,29	0,72	0,21	1,30	0,35	0,54	7,90
Suma	6,61	1,64	4,47	0,84	2,04	0,61	3,69	1,00	1,54	22,45

Niedobór seksualny	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,93	2,49	0,05	1,21	2,00	1,04	1,50	4,22	0,36	13,79
Nie	0,00	0,01	0,00	0,01	0,01	0,00	0,01	0,02	0,00	0,06
Suma	0,93	2,50	0,05	1,22	2,01	1,05	1,51	4,23	0,36	13,85

Dłuższa nieobecność	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,24	3,97	0,01	0,09	1,50	3,04	0,07	0,66	1,00	10,58
Nie	0,01	0,12	0,00	0,00	0,04	0,09	0,00	0,02	0,03	0,31
Suma	0,25	4,09	0,01	0,10	1,54	3,12	0,08	0,67	1,03	10,88

Różnice światopoglądowe	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,48	0,54	0,04	4,19	2,37	0,03	0,26	4,67	11,36	23,94
Nie	0,00	0,00	0,00	0,02	0,01	0,00	0,00	0,02	0,06	0,13
Suma	0,49	0,54	0,04	4,21	2,38	0,04	0,27	4,69	11,42	24,06

Inne	Małżonkowie w równym wieku	Mąż starszy od żony				Żona starsza od męża				Suma
		1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	1-2 lata	3-5 lat	6-10 lat	11 lat i więcej	
Tak	0,00	0,00	1,74	0,07	5,37	1,06	1,36	7,17	0,19	16,95
Nie	0,00	0,00	0,03	0,00	0,10	0,02	0,03	0,14	0,00	0,32
Suma	0,00	0,00	1,78	0,07	5,47	1,08	1,38	7,31	0,19	17,28

Źródło: Obliczenia własne na podstawie tablic 2 i 5.

Dla poszczególnych przyczyn rozkładu pożycia małżeńskiego statystyka χ^2 wyniosła:

- dla niedochowania wierności małżeńskiej: **134,43**;
- dla nadużywania alkoholu: **140,37**;
- dla nagannego stosunku do członków rodziny: **51,43**;
- dla trudności mieszkaniowych: **7,92**;
- dla nieporozumień na tle finansowym: **4,04**;
- dla niezgodności charakterów: **22,45**;
- dla niedoboru seksualnego: **13,85**;
- dla dłuższej nieobecności: **10,88**;
- dla różnic światopoglądowych: **24,06**;
- dla innych: **17,28**.

Mając obliczoną wartość statystyki χ^2 , można teraz przystąpić do weryfikacji hipotezy zerowej o niezależności cech będących przedmiotem analizy. Ponieważ $r = 2$ oraz $s = 9$, tak więc liczba stopni swobody jest równa $(r - 1)(s - 1) = 1 \cdot 8 = 8$. Jeśli przyjmie się poziom

istotności α równy **0,001**, to dla 8 stopni swobody odczytana z tablic rozkładu chi-kwadrat wartość krytyczna χ_{α}^2 wynosi **26,125**. Porównując obliczoną wartość statystyki χ^2 z wartością krytyczną otrzymuje się:

- dla niedochowania wierności małżeńskiej: $\chi^2 = 134,43 > 26,125 = \chi_{\alpha}^2$,
- dla nadużywania alkoholu: $\chi^2 = 140,37 > 26,125 = \chi_{\alpha}^2$,
- dla nagannego stosunku do członków rodziny: $\chi^2 = 51,43 > 26,125 = \chi_{\alpha}^2$,
- dla trudności mieszkaniowych: $\chi^2 = 7,92 < 26,125 = \chi_{\alpha}^2$,
- dla nieporozumień na tle finansowym: $\chi^2 = 4,04 < 26,125 = \chi_{\alpha}^2$,
- dla niezgodności charakterów: $\chi^2 = 22,45 < 26,125 = \chi_{\alpha}^2$,
- dla niedoboru seksualnego: $\chi^2 = 13,85 < 26,125 = \chi_{\alpha}^2$,
- dla dłuższej nieobecności: $\chi^2 = 10,88 < 26,125 = \chi_{\alpha}^2$,
- dla różnic światopoglądowych: $\chi^2 = 24,06 < 26,125 = \chi_{\alpha}^2$,
- dla innych: $\chi^2 = 17,28 < 26,125 = \chi_{\alpha}^2$.

Ponieważ w przypadku niedochowania wierności małżeńskiej, nadużywania alkoholu oraz nagannego stosunku do członków rodziny spełniona jest nierówność $\chi^2 > \chi_{\alpha}^2$, toteż z prawdopodobieństwem mylnej decyzji wynoszącym 0,001 hipotezę H_0 o niezależności przyczyny rozkładu pożycia małżeńskiego od różnicy wieku między małżonkami należy odrzucić na rzecz hipotezy alternatywnej orzekając jednocześnie, że rozpatrywane cechy są zależne. Można więc stwierdzić, że istnieje statystycznie istotny związek między częstotliwością występowania tych wymienionych trzech przyczyn rozpadu małżeństwa a różnicą wieku dzielącą rozwodzących się małżonków. Okazało się bowiem, że uzyskane odchylenia między liczebnościami empirycznymi i teoretycznymi były wystarczająco duże, aby odrzucić przypuszczenie o niezależności.

Z kolei w przypadku trudności mieszkaniowych, nieporozumień na tle finansowym, niezgodności charakterów, niedoboru seksualnego, dłuższej nieobecności, różnic światopoglądowych oraz innych obliczona wartość statystyki testowej χ^2 nie znalazła się w prawostronnym obszarze krytycznym, gdyż zachodziła nierówność $\chi^2 < \chi_{\alpha}^2$. Zatem na poziomie istotności 0,001 nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy H_0 o niezależności badanych cech. Oznacza to, że częstotliwość pojawienia się którejkolwiek z siedmiu wskazanych tutaj przyczyn rozkładu pożycia małżeńskiego nie zależy od różnicy wieku między rozwodzącymi się osobami.

W ramach podsumowania warto jeszcze przedstawić wnioski, jakie można wyciągnąć z porównania prawdopodobieństw empirycznych zamieszczonych w tablicy 3 z prawdopodobieństwami hipotetycznymi znajdującymi się w tablicy 4. A mianowicie:

- Niedochowanie wierności małżeńskiej jako przyczyna rozkładu pożycia małżeńskiego pojawia się relatywnie częściej, gdy rozwodzący się małżonkowie są w zbliżonym wieku lub ewentualnie żona jest starsza od męża. Natomiast powód ten pojawia się względnie rzadko, gdy mąż jest starszy od żony.
- Stosunkowo najczęściej problem alkoholowy dotyka małżeństw, w których mąż jest starszy od żony.
- Z powodu nagannego stosunku do członków rodziny najczęściej rozpada się małżeństw, w których mąż jest znacznie starszy od żony.

DOES THE DIFFERENCE OF AGE BETWEEN SPOUSES INFLUENCE THE REASON OF MARRIAGE BREAK-UP?

Summary

Polish legal system gives the possibility to end the marriage by divorce. The necessary condition of divorce is the durable and complete break-up of the marital life. Every spouse can begin the legal procedure to become divorced. The court states divorce after execution process. To affirm that the durable and complete break-up of the marital life occurs, the court studies if the emotional, physical and economical relationship between the spouses exists. If it does not exist, the court investigates how long.

The task of the article is to answer the question: do the causes of marriage crisis depend on the age difference between spouses? The results of conducted analysis are following: 1) With infidelity as the main cause of the marriage break-up we can deal with more often, if getting divorced spouses are nearly the same age or the wife is older than her husband. However, the reason appears relatively seldom if the husband is older than his wife. 2) Problems concerning alcohol abuse are more frequent when the husband is older than his wife. 3) Objectionable relation towards family as the major reason of the marriage break-up appears more often when the wife is considerably younger than her husband.